

Základní tendence vývoje kraje

Moravskoslezský kraj je krajem mnoha kontrastů. Jeho centrum, Ostravsko - Karvinská aglomerace je silně průmyslová, okrajové části tvořené horskými masivy Jeseníků a Beskyd, představují ideální oblasti pro turistiku a jsou typicky venkovskými oblastmi. Patřil a stále patří mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Jeho zaměření hospodářské činnosti však dnes přináší nemalé problémy související s restrukturalizací tohoto regionu, s řešením sociálních problémů spojených zejména s vyšší nezaměstnaností způsobenou omezením těžby uhlí a těžkého průmyslu.

Při svém vzniku 1. 1. 2000 se skládal ze šesti okresů bývalého Severomoravského kraje (Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava – město), což znamená 302 obcí, z nichž 39 mělo statut města a z nich tři byly statutárními městy (Ostrava, Opava a Havířov). V roce 2002 získala statut města ještě obec Město Albrechtice a Karviná se stala statutárním městem. To znamená, že k 31. 12. 2004 měl kraj 302 obcí z toho 40 se statutem města a čtyři z těchto měst byly statutárními městy. Hranice kraje ani okresů se ve sledovaném období nezměnily. S platností od 1. 1. 2003 byla ukončena činnost okresních úřadů a 22 obcí (měst) se stalo obcemi s rozšířenou působností. Kromě toho v kraji působí 31 tzv. pověřených obecních úřadů.

Moravskoslezský kraj má největší počet obyvatel v rámci ČR (k 31. 12. 2004 měl 1 257 554 obyvatel), ale jejich počet se v průběhu let 2000 až 2004 neustále snižoval. V tomto období ubylo v kraji 12 195 obyvatel. Celkový úbytek byl způsoben v největší míře migrací, tedy stěhováním mimo kraj. Přestože je s průměrným věkem 39,1 let třetím nejmladším krajem, dochází k úbytku mladších osob a kraj rychle stárne. Index stárí se v průběhu sledovaných let zvýšil z hodnoty 71,8 v roce 2000 na hodnotu 83,5 v roce 2004. Kladný jev je výrazné snížení počtu potratů.

V sociální oblasti jsou největším problémem nízké příjmy domácností. Pokud jde o celkové příjmy na osobu v domácnosti je kraj na posledním místě v republice s nejnižšími příjmy. Ve vztahu k životnímu minimu je v tomto kraji 4,8 % domácností pod životním minimem, zatímco v celé ČR je to jen 3,3 % domácností. Bytová výstavba, která ovlivňuje kvalitu života, byla sice také pod průměrem ČR, ale v průběhu let se zvyšuje. Zatím co v roce 2000 bylo v kraji 70 dokončených bytů na 100 zahájených, v roce 2004 to bylo již 99,4 bytu. V nezaměstnanosti je kraj stále na nežádoucích prvních místech v rámci republiky. U zaměstnaných pokračovala přeměna vzdělanostní struktury ve prospěch vyššího vzdělání.

V ekonomické oblasti kraj sice stále řeší důsledky nezbytné restrukturalizace, ale stále se zvyšující hodnota HDP i HPH a zejména zvyšující se produktivita práce v průmyslu i stavebnictví dávají předpoklady ke zlepšení postavení kraje v rámci celé republiky. Při posuzování tvorby HPH podle odvětví je pozitivním jevem zvyšující se podíl na její tvorbě u odvětví vzdělávání, zdravotní a sociální péče, ostatní veřejné, sociální a osobní služby. Na úseku vědy, výzkumu a informačních technologií je kladem zvyšující se objem vnitřních výdajů na výzkum a vývoj.

V problematice životního prostředí je situace v kraji nepříznivá vzhledem k historicky dlouhodobé zátěži tohoto regionu. Ani vývoj ve sledovaném období nepřinesl výraznější změny k lepšímu. Zvyšují se všechny hodnoty sledovaných emisí a přitom je stále nízká úroveň investic vkládaných na zlepšení životního prostředí. Kladem je snad jen to, že přes snížení těchto investic vzrostly investice na nakládání s odpadními vodami.

K řešení místních problémů souvisejících s kvalitou života obyvatel se obce sdružují do různých mikroregionů a euroregionů a snaží se tak získat více prostředků na jejich odstranění. V roce 2004 působily v našem kraji čtyři euroregiony a obce byly sdruženy ve 26 mikroregionech.